

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-9-85-30>

УДК [460:71+714]342.726-054.73(1.192)

Логвінова Д.А.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ВИКЛИКИ СИСТЕМІ АДАПТАЦІЇ БІЖЕНЦІВ У ПРОВІНЦІЇ КВЕБЕК

Анотація. У 2017 р. через анти імміграційну політику президента США Дональда Трампа, який скасував статус захищеності для багатьох біженців та шукачів притулку, які на той момент проживали на території США, в тому числі для великої спільноти гаїтян, які потрапили до США після жахливого землетрусу у 2010 р., через кордон США-Канада пішла хвиля нелегалів, що піддало жорсткому випробуванню систему прийняття та адаптації біженців та шукачів притулку в Канаді, як на федеральному, так і на провінційному рівнях. Таким чином, видається досить актуальним розглянути всебічно ситуацію із кризою біженства в цій розвиненій, політично стабільній та економічно потужній країні та проаналізувати, яким чином вона зможе пристосувати свою систему до нових викликів в цій сфері. В даній статті автор планує розглянути особливості перебігу кризової ситуації в роботі системи прийому та адаптації біженців та шукачів притулку в Канаді та Квебеці.

Ключові слова: біженці, шукачі притулку, нелегальні мігранти, міграційна система, транскордонне співробітництво, прозорі/непрозорі кордони.

Logvinova Dariya

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

CHALLENGES OF THE REFUGEE ADAPTATION SYSTEM IN QUEBEC

Summary. In 2017, due to the anti-immigration policy of USA President Donald Trump, who revoked the protection status of many refugees and asylum seekers living in the United States at the time, including the large Haitian community who came to the United States after the terrible 2010 earthquake, a wave of illegal immigrants crossed the US-Canada border, severely testing the system of reception and adaptation of refugees and asylum seekers in Canada, both at the federal and provincial levels. The most serious blow was taken by the province of Quebec, hosting about 50% of the total flow. As a result, Quebec's system was overvoltage and is in dire need of support from the federal government, both financially and in terms of practical challenges. The main issues on the agenda were the lack of funding, the lack of staff in the refugee services, the lack of long-term shelters for a large number of newcomers, the long waiting time for newcomers to apply for refugee status and then consideration of their affairs, as well as humanitarian issues and the problem of growing discontent both within the community of applicants and among Quebec society. Thus, it seems relevant to look comprehensively at the refugee crisis in this developed, politically stable and economically powerful country and to analyze how it can adapt its system to the new challenges in this area, as well as to trace the common problems that have arisen in Canada in general, and the nuances of the problems that arose purely in Quebec, as well as to trace their interaction in resolving this issue. On the example of this situation, having studied all the features of its course, other countries with a similar system can draw useful conclusions and act in such a case as effectively as possible. So is it worth choosing the option of curbing immigration and globalization with identity and protectionist policies? Should the wave of refugees and asylum seekers be used to their advantage, replenishing the number of Canadians in such a complex, unexpected and not very desirable, but perhaps quite effective way? In any case, the question of how to resolve the crisis of the refugee control system in Canada and Quebec remains open and needs further observation and study. So, in this article, the author plans to consider the peculiarities of the crisis situation in the system of reception and adaptation of refugees and asylum seekers in Canada and Quebec.

Keywords: refugees, asylum seekers, illegal migrants, migration system, cross-border cooperation, transparent / opaque borders.

Постановка проблеми. З огляду на важливу роль Канади у вирішенні світової кризи біженства, видається досить актуальним приділити увагу проблемі ймовірних викликів для приймачої системи, тому, відповідно, метою даної статті є розглянути особливості перебігу кризової ситуації в роботі системи прийому та адаптації біженців та шукачів притулку в Канаді та Квебеці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Зважаючи на актуальність питання, яке заплановано розкрити в даній статті, звернемо увагу на те, що серед закордонних науковців та експертів це питання є досить широко досліджуваним, зокрема, його вивченням займалися такі канадські та квебекські науковці, журналісти та публіци-

ти, як Ф. Отъє [1], К. Данбар [2], Дж. Мілнер [3], Дж. Хіндман [4], В. Пейн [5], Ш. Хіменес [6], А. Жабо [7], Дж. Маркусов [8], П. Пірсон [9] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У досліджуваному матеріалі виявлено нестачу широких висновків по таких питаннях, як причини виникнення кризи системи прийняття та адаптації біженців та шукачів притулку в Квебеці зокрема та в Канаді в цілому, а також можливі схеми адаптації системи до цієї кризи, що й викликало необхідність проведення автором даного дослідження для досягнення вказаних мети та завдань.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Для досягнення мети, сформульованої

при написанні даної статті, необхідно вирішити наступні завдання: проаналізувати перебіг подій, який призвів до такої значної напруги в системі, розглянути основні позитивні та негативні кроки, зроблені системою Канади та Квебеку для подолання кризи, а також спробувати спрогнозувати майбутні шляхи вирішення проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Понад 113 000 людей із 153 країн заявляють про намір отримати статус біженця в Канаді. Кількість заяв про надання притулку різко зростає з 2013 року, збільшившись з 10 365 у 2013 році до 55 023 у 2018 році [5]. Того ж року Канада прийняла 30% світових біженців. Ці факти виокремлюють біженців як важливий фактор політичного клімату Канади, а Канаду – як одного з головних гравців у світовій кризі біженців. Імідж Канади як прийнятної мультикультурного середовища сприяє посиленню підтримки біженців у межах країни та підтримує сприйняття Канади світом як бажане місце призначення для біженців. Та навіть така добре розвинена, політично та економічно стабільна країна відчула серйозний виклик для всієї системи, як на федеральному, так і на провінційному рівнях, отримавши досить потужний удар від хвилі гайтян, які потрапили влітку 2017 р. до Канади зі США. «Несправність» системи прийняття та адаптації біженців в Квебеці залишила тисячі людей у невизначеному становищі. Знехтувана федеральним урядом, стикаючись із напливом заявників, система перенапружена та залишає біженців в жорстоко тривалому режимі очікування, який з часом збільшується.

У серпні 2017 р. тисячі гайтян в США, які знаходились в «підвішеному» стані після заяви Д. Трампа про те, що захищений статус для них скасовано, почули для себе із заяв Дж. Трюдо, що Канада гостинна, стабільніша, взагалі краща, і їй відчинені двері зовсім поруч, в тому числі на кордоні Квебек-Нью-Йорк. Це підштовхнуло їх до того, аби розпочати рух у напрямку північного американського кордону та ризикнути нелегально його перетнути.

Для цих новоприбулих майбутнє дуже невизначене та викликає низку важливих питань. Чи знайдуть вони гідну роботу в цій новій країні? Чи дозволять їм залишатися, приймаючи їх як біженців з Гаїті? Коли кожен з них зможе представити свої справи перед Комісією з питань імміграції та біженців? А якщо вони зазнають невдачі, що тоді? Ті ж з біженців та шукачів притулку, які звертаються до канадських та квебекських лідерів для внесення ясності в свої питання, натомість стикаються із великою кількістю повідомлень, різних та часто суперечливих.

Джастін Трюдо розпочав у 2017 р. твіт [5], в якому продемонстрував біженцям «відкриті обійми» – для зміцнення доброї репутації Канади щодо прийняття іммігрантів та підтримки прав людини та різкого протиставлення кожній дії Дональда Трампа в цьому питанні. Виграш Д. Трампом виборів підняв хвилю руху біженців до кордону США–Канада, і 2017 рік приніс Канаді безпрецедентний рівень зростання кількості претендентів на отримання статусу біженців – особливо гайтян, і цей процес стимулюється подальшими повідомленнями.

Канадські чиновники відреагували на це жорсткими застереженнями інших потенційних шука-

чів притулку з США, поширюючи своє повідомлення також іспанською мовою, оскільки Вашингтон підняв питання подібного захищеного статусу для більш ніж 200 000 сальвадорців, які там оселилися. Увесь час – і задовго до того, як Трамп це зробив – Канада також тихо висилала багатьох гайтян у найбільш збіднілу країну Америки, де більше одного з п'яти жителів страждає від голоду та хронічного недоїдання – 563 людей було відправлено назад до Гаїті в 2017 році станом на 20 грудня, ще 804 знаходились у списках на «перекомплектацію», що підлягали депортації, повідомляє агентство прикордонних служб Канади [2].

Але коли 2017 рік закінчився, саме бездіяльність уряду виявила найбільше спростування ідеалістичних ідей Трюдо, продемонстрованих в соціальних мережах: незважаючи на протести з багатьох сторін, система залишилася нездатною вирішити свій величезний розрив у «перемелюванні» претендентів-біженців. Тисячі людей можуть оселитися тут у невизначеному стані, роками маючи тимчасовий безпечний притулок, який може бути настільки ж привабливим та водночас химерним для інших стурбованих біженців та шукачів притулку, як і будь-який пост #WelcomeToCanada.

Канада впродовж десятиліть пропонувала захист біженства тим, хто легітимно заявляє, що боїться переслідувань вдома, якщо вони зможуть знайти сюди дорогу: до міжнародних терміналів аеропортів, до імміграційних бюро для власників студентських віз, до прикордонних пунктів для деяких, або нечесний, але юридично прийнятий та затверджений договором шлях «через поля» для інших. Але ніколи раніше не було такого напливу, принаймні від того часу, як у 1989 році було засновано Раду з питань імміграції та біженців (IRB) для розгляду позовних заяв. Багато в чому завдяки великій кількості незаконних перетинів кордону, до листопада 2018 р. в Канаді 45 785 людей шукали притулку – перевершуючи 44 695, отримані в 2001 році, коли після 9/11 зростання загрози з півдня кордону спонукало Канаду через рік укласти Угоду про безпечну третю країну в надії залишити більшість біженців у США [4].

Згідно з цією домовленістю, біженців, як правило, завертають, якщо вони вимагають притулку на прикордонному переході Канада-США, і їм рекомендують шукати статусу біженця в «безпечній країні», з якої вони щойно прибули. Але вони все ще могли перетнути інші пункти вздовж масивного кордону, просто з'явившись у Канаді, щоб пред'явити претензію, знаходячись безпосередньо на території країни. Так вони і робили, але ніколи раніше в такій кількості, в якій у 2017 році переходили через Нульову авеню в Сурреї, Британська Колумбія, входили через фермерські поля або вздовж залізничних колій в Емерсоні, Мен, і, головним чином – тисячами – через канаву, що відокремлює Роксхем-Роуд в Шамплені, Нью-Йорк, від Шмен Рокшем у Сен-Бернар-де-Лаколь, Куї [5].

Постійний потік таксі та автомобілів, що вивантажують багаж біля північних кордонів США, врешті-решт вимагав посиленої присутності RCMP для перехоплення нелегалів; потім, після того, як влітку щотижневі сотні стали тисячами, а потім знову пригальмували до сотень із настанням прохолодної погоди, Агентство прикордонних служб Канади встановило зимові при-

чепи як тимчасові притулки для біженців, які очікували первинного відбору, замінивши літні намети. Близько 60 заявників все ще щодня приїжджали на імprovізований перехід, який поступово все більше ставав схожим на справжній прикордонний пункт пропуску.

Біженці прибували з проблемних держав, таких як Нігерія, Сомалі, Туреччина та Сирія, але найбільша когорта походить з Гаїті. На початку літа багатьох налякали погрози адміністрації Трампа припинити обіцянку не депортувати тих, хто підпадав під дію програми Тимчасового захищеного статусу, поширену на гаїтян після колосального землетрусу 2010 року. Це був фактор поштовху. Поштовхом також стали чутки у соціальних мережах, що розлетілися всією американською спільнотою гаїтян, про північну країну, яка може надати притулок, прем'єр-міністр якої опублікував привітальні повідомлення для тих, хто рятується від переслідування, де, на противагу з повідомленням Трампа, який намагався заборонити в'їзд іммігрантам з деяких мусульманських країн, було сказано: «Для тих, хто тікає від переслідувань, терору та війни: канадці вітатимуть вас незалежно від вашої віри. Різноманітність – це наша сила. #Ласкавопросимов-Канаду» [5], – йдеться в повідомленні під зображенням Трюдо, що вітає молоду дівчину з Сирії.

Як виявилось, чутки були дуже перебільшені. «Вони приїжджають з думкою, що тут автоматично, в той момент, коли вони перетнуть кордон, їх приймуть» [5], – говорить Марджорі Вільфранш, директор Maison d'Haïti, яка цього року допомогла заселити тисячі шукачів притулку. Деякі гаїтяни були вражені, почувши від своїх адвокатів юридичної допомоги, що їм доведеться з'являтися перед трибуналом для розгляду справи про захист біженців, говорить Стефан Хендфілд, адвокат з питань імміграції, який веде багато справ гаїтян. І у багатьох склалося катастрофічно неправильне враження про те, що Канада одразу прийме їх за позовом щодо біженства. «Якщо ви боїтеся лише землетрусу чи економічної кризи у вашій країні, ви не отримаєте статусу біженця через ці проблеми» [5], – говорить він.

Страх безробіття та бідності не входить до міжнародно-правового визначення біженця, яке застосовується IRB; для успіху вам потрібен обґрунтований страх смерті, катувань або переслідувань на батьківщині на основі вашої раси, національності, релігії чи соціальної або політичної приналежності. Для гаїтян адвокати передбачають успіх у веденні справ, що стосуються гомосексуалізму чи гендерного насильства, але ці заяви не пропонуються для цілих сімей. Це залишає можливість висувати як аргумент острах політичного переслідування, але вони є складними, оскільки політична боротьба 5 або 10 років тому може не означати небезпеки сьогодні, за нового уряду, говорить С. Хендфілд. Йому довелося відмовитись представляти багатьох шукачів притулку, які не мають законної історії, щоб представити її квазісудовому трибуналу.

За законом, нові заяви повинні бути розглянуті протягом 60 днів, але сучасні проблеми із багаторазовим перевищенням кількості бажаних отримати статус біженця давно вимагають, щоб правила часів уряду С. Харпера було перегляну-

то. Маючи лише 30 членів IRB, що знаходяться в Монреалі, при тому що кожен з них може розглядати по дві справи на день, всі дати червня та липня 2017 року були вичерпані переповнені, хоча заявники цього не знали та не розуміли. Всі вони отримали повідомлення про відкладення розгляду їх справ на початок 2018 року, а потім отримали нові дати на пізніший період, коли рада буде готова розглянути всі ці заяви; таке перенесення дат розгляду поступово стало звичною практикою.

Станом на грудень 2018 р. кількість розглянутих позовів на національному рівні становила 41 000 – більше, ніж загальний обсяг справ про притулок у 2016 та 2017 роках разом [1]. Незаконний перетин кордонів у 2017 р. в чотири рази перевершив дані по Квебеку за 2016 рік, і вперше в цьому столітті було перевищено кількість незаконних переходів в Онтаріо, де проходять через такі місця, як аеропорт Пірсон, Ніагарський водоспад та Віндзор (для біженців, які не підпадають під дію правил безпечної третьої країни, якщо у них є канадські родичі), при тому що в районі Онтаріо вдвічі більше членів Ради з питань біженців, ніж у Квебеці. Отримані в Монреалі у 2017-2018 рр. дані змусили юристів широко сумніватися в оцінках уряду про те, що нові заявники чекатимуть слухань по 18 місяців. Вони вважають, що, швидше за все, на провінційному рівні для вирішення цього питання знадобляться роки. Якщо додати до цього тривале очікування апеляцій, які цілком законно подаються, якщо з першого разу заяву відхиляють, то в результаті – багато потенційних біженців у жорстоко тривалому режимі очікування.

У 2017 р. Квебек прийняв 50 % шукачів притулку, які приїхали до Канади, очевидно тому, що Роксхем-Роуд отримала міжнародну репутацію як простий шлях до Канади. Навантаження на провінційну систему прийняття біженців та шукачів притулку критично зросло. Наприклад, з початку хвилі влітку 2017 р. Квебек прийняв близько 2500 дітей, і всі вони потребували доступу до системи освіти, а це еквівалент п'яти нових початкових шкіл у Монреалі. Таким чином, провінції була вочевидь потрібна суттєва допомога федерального уряду, аби подолати кризу. Міністр імміграції Квебеку Девід Хертель змушений був нагадати уряду Дж. Трюдо, що опікування кордонами – це, по суті, федеральна відповідальність, а квебекські центри, в яких перебувають прохачі притулку, незабаром будуть повністю переповнені (вони вже заповнені на понад 70 %), що є проблемою Оттави, а не Квебеку, оскільки як тільки ця наповненість досягне 85 %, Квебек більше не зможе розміщувати тих, хто незаконно перетинає кордон. Також Квебек просив 146 мільйонів доларів на утримання шукачів притулку, які незаконно в'їхали в країну на кордоні Канади та США поблизу поста Сен-Бернар-де-Лаколь.

Федеральний уряд погодився розглянути позов Квебека про відшкодування витрат на утримання біженців та пообіцяв вжити заходів для полегшення тягаря провінції. «Федеральний уряд визнає, що за останні дев'ять місяців Квебек взяв на свої плечі більшість нелегальних мігрантів, які прибули до Канади. Ми будемо працювати над цифрами разом, і ми знайдемо спільну мову» [1], – казав на початку 2018 р. федеральний міністр транспорту Марк Гарно.

Оттава пообіцяла запровадити процес сортування для шукачів притулку на кордоні, щоб з'ясувати, до якої провінції вони хочуть поїхати. Ті, хто не бажає залишатися в Монреалі, будуть направлені в інші райони Квебеку, де бракує робочої сили. Надання дозволу на роботу буде пришвидшено, щоб вони могли якомога швидше знайти роботу та оплатити витрати на проживання. М. Гарно зазначив, що 74 мільйони доларів із 173 мільйонів доларів, виділених у федеральному бюджеті 2017–2018 рр. на управління нерегулярними перетинами кордону, будуть використані для пришвидшення обробки заяв біженців Комісією з питань імміграції та біженців [1].

Але також федеральний міністр імміграції Ахмед Хуссен сказав, що Оттава не повністю пов'язана з тим, що відбувається в Квебеку, та висловив жаль з приводу того, що Квебек має лише 4 працюючих тимчасових притулки, тоді як у 2016 р. їх було відкрито 13 і ними можна було б скористатись, натомість зараз для розміщення новопритулених служби змушені використовувати готелі, приміщення колишньої Королівської лікарні Вікторії та Олімпійський стадіон, та наголосив, що ситуація ризикує обернутись затримками на кордоні та «неприйнятною гуманітарною ситуацією» [1]. На думку уряду Квебеку, це свідчить про повне нерозуміння федеральним урядом того, що відбувається на місцях, і того, що пережив Квебек минулого року, яку важку та важливу гуманітарну роль зіграв, і хоча він готовий зробити це знову, але в межах своїх можливостей.

Натомість ситуація на той момент, вочевидь, погіршувалась, а Оттава не могла цього зрозуміти, попри те, що кількість шукачів притулку у 2018 р. вже зросла втричі – до 6074 з приблизно 2000 за той самий період 2017 р., і очікувалось ще до 400 переходів на день проти 250 у 2017 р. [1]. Тобто ситуація абсолютно відрізнялась від 2017 р., коли Квебек відповів на тимчасову хвилю гаїтянських шукачів притулку, що тікали із США після того, як президент США Д. Трамп заявив, що вони більше не знаходяться під захищеним статусом. Теперішні шукачі притулку у 2018–2019 рр. приїхали з усіх кінців світу, включаючи Нігерію та Азію. За оцінками, 40 % не захочуть залишатися в Квебеці [1], тому федеральний уряд повинен запропонувати нові, ефективніші шляхи розподілу новопритулених та розвантажити Квебек. Оскільки населення Квебеку становить приблизно 23 % населення Канади, кількість людей, яких вона приймає, повинна становити 23 % від загальної кількості, вважає лідер коаліції *Avenir Québec* Франсуа Лего.

І питання вирішення ситуації навіть не стільки в грошах, скільки в реальних практичних проблемах потенціалу, однією з яких є така складова, як несправність дії системи при обробці заяв, а саме – низька пропускна можливість квазі-комісій та довгі строки очікування для потенційних біженців та шукачів притулку. «Проблема в тому, що у нас будуть люди, які, можливо, будуть жити в Квебеці два, три, чотири чи п'ять років. По закінченні всієї процедури у них будуть діти, вони говоритимуть французькою мовою, працюватимуть, платитимуть податки, тоді як в кінці-кінців [якщо] вони не будуть біженцями, Квебек скаже їм повернутися на Гаїті» [1], – каже С. Хендфілд.

Оскільки кількість прикордонників та традиційних шукачів притулку почала зростати на початку 2017 р., прихильники біженців очікували, що уряд Дж. Трюдо додасть коштів до бюджету IRB, не готового до розгляду такої кількості справ. «На подив усіх, це було не так» [1], – каже Мітч Голдберг, колишній президент Канадської асоціації адвокатів-біженців. Натомість міністр імміграції Ахмед Хуссен використав Бюджет-2017, щоб розпочати незалежний огляд діяльності правління, який мав відбутися до червня 2018 року.

У заявах офісу міністерства А. Хуссена наголошувалося на надійному бюджетному управлінні та ефективності, що не давало великої надії на серйозну допомогу для полегшення скорочення відставання у розгляді справ. Сам комітет намагався впоратись із ситуацією запровадженням таких заходів, як прискорене слухання заявників з певних країн, чий вимоги є більш простими і зрозумілими, ніж в гаїтян, і короточасне залучення невеликої групи членів трибуналу, що не належать до Квебеку, до вирішення цієї справи, але IRB визнає, що ресурси та потреби не співпадають. Допоміжний персонал IRB також скаржився на надзвичайно стресову ситуацію, тому що доводилося призначати сотні зустрічей одночасно. Відділ їх профспілки у Квебеці направив пряме звернення до офісу Дж. Трюдо. «В результаті уряд заявив, що не хоче витрачати таким чином гроші платника податків, але ж якщо це не IRB, це буде щось інше» [1], – сказав тоді віцепрезидент Канади з питань зайнятості та імміграції Фаб'єн Жан-Франсуа.

Соціальні служби та громадські установи взяли на себе ініціативу щодо пошуку будинків, що субсидуються, для заявників, останнім часом відправляючи їх до передмістя Південного берега Сен-Жулі, що за годину їзди на автобусі від центру Монреаля. А адвокати у справах біженців в Квебеку, які вели справи про правову допомогу на повний робочий день, були повністю перевантажені, адже їх лише 20-30. Стефан Хендфілд почав відмовляти клієнтам; Стефанія Валуа, його партнер в адвокатській конторі, коли її запитують, скільки справ у неї в роботі, відповідає: можливо, до 300, і каже: «Я завжди працюю з кимось. Коли у мене є звернення, я працюю над ними вночі, вдома» [1].

Але існує також негативне замкнене коло, яке створює довге очікування заявників: якщо Оттава офіційно хоче перешкодити людям без законних підстав стікатись на північ до кордону США-Канада, щоб вони здалися та полишили навіть думку про спробу, – розтягнений в часі розгляд справ та довге очікування подають протилежний сигнал. «Коли у вас тривалі періоди очікування, якщо ви знаєте, що можете залишитися на пару років, деякі люди, які навіть не мають обґрунтованих заяв щодо біженства, можуть подумати, що їм все рівно нічого втрачати. Якщо їм врешті-решт після кількох років перебування в Квебеці доведеться поїхати, вони зможуть за цей час принаймні накопичити трохи грошей» [1], – говорить Мітч Голдберг. І це виглядало особливо привабливо для гаїтян, чий захищений статус у США закінчився в липні 2019 року.

Консерватори уряду Харпера розуміли стримуючий фактор швидшої системи. У 2012 році вони встановили 60-денне правило розгляду

справ як повідомлення потенційним біженцям про те, що їх негайно депортують, якщо їх справи визнають безпідставними; також вони намагалися встановити обмеження прав заявників на подання апеляцій та медичне обслуговування, але вони були визнані неконституційними. Серед громадськості, яка і так надзвичайно хвилювалась щодо нелегалів, які обходили прикордонні пункти (незаконно для всіх, але дозволено на міжнародному рівні шукачам притулку) і сотні яких тимчасово оселили влітку 2017 р. в залі під Олімпійським стадіоном у Монреалі, занадто довге тримання людей у невизначеності посилювало негативне сприйняття новоприбулих, вважає імміграційний критик консервативної партії Мішель Ремпель. «Оскільки ми не все робимо правильно та не встигаємо справитись із потоками нелегалів, ми матимемо популістські антиімміграційні настрої, які виникають дуже швидко» [1], – каже вона.

Наплив біженців через кордони Квебеку привернув велику увагу та відновив публічну дискусію щодо потенційного впливу імміграції на ідентичність країни та витрат, пов'язаних із прийняттям біженців. Через цю нову ситуацію було вирішено провести опитування про ставлення людей до імміграції. В результаті було з'ясовано, що у серпні 2017 р., внаслідок лавини заяв про надання притулку на кордонах Квебеку, понад кожен другий квебекуа (53%) погодився з твердженням, що такий приплив може зашкодити країні, що на 16 пунктів більше, ніж у січні 2016 р. [3]. Можна зробити висновок, що безпрецедентний приїзд цих шукачів притулку викликав бурхливу реакцію громадськості, і найсильнішою вона була у Квебеку, оскільки події розгорталися біля «воріт» цієї провінції, але певна реакція була також в англійській Канаді через повідомлення ЗМІ про ситуацію, що змушувало владу реагувати максимально швидко, але все ж недостатньо ефективно.

Наприклад, пропозиція М. Ремпель на запровадження заходів для обмеження новоприбулим доступу в країну, оголосивши Роксхем-Роуд офіційним кордоном або домовляючись про додаткові обмеження в угоді про безпечну країну, була мало сприйнята лібералами. Але уряд Трюдо все ж розпочав жорсткіше реагувати на заявників-біженців у другій половині 2017 р., коли сплеск гаїтянських нелегалів продемонстрував, що агентство з поселення біженців у Монреалі прийняло більше людей у серпні, ніж протягом цілого попереднього року. Дж. Трюдо дотримувався свого січневого твіту #WelcomeToCanada, коли число тих, хто перетнув кордон, загрозливо зростало, але, можливо, він хотів би, щоб тоді не обмежився 280 символами у Twitter, бо тоді він міг би додати один важливий нюанс.

Цей нюанс був пов'язаний із розповсюдженням повідомлень гаїтянською креольською та іспанською мовами, які більш чітко пояснювали, як саме Канада приймає біженців або відмовляє їм, орієнтованих на десятки тисяч сальвадорців та гаїтян, статус яких охоронявся в США, але був скасований. А. Хуссен відправив креолота іспаномовних ліберальних депутатів до Маямі, Нью-Йорка та Лос-Анджелеса для поширення повідомлень разом із дипломатами. Громадяни

Сальвадору, які користуються тимчасовим захищеним статусом у США, у чотири рази більше, ніж гаїтян, а адміністрація Д. Трампа в січні 2017 р. оголосила, що вони теж втратять свій статус у вересні 2019 року. Канадські чиновники намагалися нівелювати чутки та не надавати сальвадорцям тої самої надії, як та, що надихнула гаїтян приїхати до Канади.

Лише 10 % гаїтян, які перетнули кордон, виграють свої справи; ця цифра була опублікована IRB у листопаді 2017 р., але вона зросла до 17 % вже в грудні 2018 р., це якщо розглядати лише випадки, в яких справа дійшла до слухань; це статистика – з охопленням лише декількох сотень із понад 6000 справ гаїтян, які знаходились на розгляді комісією [3]. IRB, щоб зберегти спокій в суспільстві, закликали не робити висновків на основі невеликої кількості розглянутих справ, а офіс А. Хуссена на запити про коментар не відповідав.

Однак ці перші цифри не лише демонструють марність надій для гаїтянських шукачів притулку, порівняно з африканськими та близькосхідними приїжджими з набагато вищими показниками отримання статусу біженців. Це також показує, що десятки справ у Гаїті були закриті як «зняті з розгляду» – у багатьох випадках, зазначають адвокати, оскільки заявники розгублені після зміни адреси або не мають контакту з адвокатом, а також пропускають дати слухань або терміни оформлення документів.

Але навіть якщо статистику IRB розглядати як попередню та неповну, активісти гаїтянської громади Монреалю вже тоді очікували, що більшість заявників-гаїтян програють справи, оскільки вони не можуть задовольнити вимоги довести небезпеку переслідування. У 2015 р., після того, як Оттава скасувала мораторій на депортацію, монреальці вийшли на вулицю, щоб просити амністії або співчуття для 3200 гаїтян, які прибули одразу після землетрусу і боялися страшної боротьби вдома. Ліберали Дж. Трюдо прийняли ще одне тимчасове обмеження, що дозволило гаїтянам подавати заявки на проживання на підставі гуманітарних причин, і переважна більшість цих заявок складним бюрократичним шляхом була погоджена.

С. Валуга стверджує, що всій величезній групі гаїтян потрібна допомога. «Тут, у громаді, ми готові битися за їх права, готові сперечатися, і, мабуть, те, чого ми будемо вимагати, – це знайти спосіб пропустити цей процес надання притулку. Тому що більшість заявників, вочевидь, в результаті зазнають невдачі. А повернення на Гаїті – це безробіття та голод. Це все одно, що відправляти людей вмирати» [3]. Натомість заява про гуманітарні підстави може виявитися незрозумілою для гаїтян, яким загрожує депортація, оскільки заяви розглядалися та відхилялися як у 2018–2019 рр., так і пізніше. За винятком випадків, коли є діти, заявники повинні почекати 12 місяців, щоб подати заявки, які враховують, наскільки офіційно особа перебуває в Канаді; ніщо не заважає депортації протягом цих 12 місяців. Якщо ліберали не відхиляться від запровадженої ними політики, це не стане життєздатним варіантом для багатьох заявників, вважає Джанет Денч з Канадської ради з питань біженців [6]. А уряд, який має намір продемонструвати

ти жорсткість процесу потенційним біженцям чи шукачам притулку, навряд чи хоче надати інший чіткий шлях до правового статусу в Канаді. І хоча швидкість припливу гаїтянських нелегалів сповільнилася після літа 2017 р. і тримається стабільно невисокою протягом останніх трьох років, незрозуміло, наскільки великою в цьому є заслуга роботи федеральних чиновників.

Франц Андре, гаїтянсько-канадський активіст у Монреалі, визнає, що жоден варіант не здається особливо прийнятним та позитивним для чоловіків, жінок та дітей, яким він намагається допомогти. «Уявіть собі, що є дорога, на якій лише одна смуга руху, і ви бачите, як по дорозі їде поїзд чи велика вантажівка. справа – скеля, а ліворуч – річка. Ви не можете залишатися в дорозі. Праворуч ви обов'язково помрете, ліворуч – річка. То що ви вирішите робити?»

Канада – це річка, вантажівка – США, інша сторона, скеля, – Гаїті. Ви не можете повернути вантажівку назад, тому стрибаєте в річку, сподіваючись, що навчитеся плавати, що навчитесь плавати настільки добре, що зможете дістатися до берега» [6].

Висновки з даного дослідження. Таким чином, бачимо, що ця аналогія добре демонструє надію, якою керуються гаїтяни, приймаючи рішення нелегально перетнути кордон США–Канада та просити притулку. Однак Канада Гуд-Рівер може виявитися тривалою, звивистою течією, яка доставить багатьох гаїтян прямо до тієї самої скелі, якої вони бояться. Натомість, незважаючи на відмінності у соціокультурних характеристиках

новоприбулих, які суттєво відрізняються від канадців та квебекуа, та дуже швидко зміну характеру канадського суспільства, що викликає в частини громадян страх перед майбутнім, де може не бути місця для таких, як вони, а також незадоволення тим, що потенційні біженці та шукачі притулку отримують певні умови життя та привілеї несправедливо, за їх рахунок, уряду варто задуматись, наскільки доцільним буде таке масове відкидання потенційних нових громадян Канади. Враховуючи нестійку в плані зростання демографічну ситуацію в країні, можливо, варто більш лояльно поставитись до новоприбулих, особливо з урахуванням того, що через довгий термін розгляду справ деякі з них можуть прожити від 1 до 5 років в Канаді, перейнявши її культуру та ставши вже практично її частиною. То чи варто обирати варіант приборкання імміграції та глобалізації ідентичністю та протекціоністською політикою, тоді як тенденція глобалізації, вочевидь, буде продовжуватися, а переміщення населення, швидше за все, прискориться через наслідки зміни клімату та регіональних конфліктів, і ті, хто хоче ізолюватись, постраждають через це. Чи варто використати хвильовий приплив біженців та шукачів притулку собі на користь, поповнивши таким складним, неочікуваним та не дуже бажаним, але, можливо, досить ефективним способом кількість громадян Канади. В будь-якому разі, питання про шляхи вирішення кризи системи контролю біженства в Канаді та Квебеку залишається поки що відкритим та потребує подальшого спостереження та вивчення.

Список літератури:

1. Authier Ph. Ottawa vows to work with Quebec to help alleviate refugee crisis. Montreal Gazette, April 19, 2018. Available at: <https://montrealgazette.com/news/quebec/come-here-and-look-after-it-quebec-demands-federal-help-with-asylum-seekers> (дата звернення: 30.08.2020).
2. Dunbar K., Milner J. The Humanitarian-Development Nexus: Opportunities for Canadian Leadership [RRN/CRS Policy Brief Submitted to the Government of Canada, December 2, 2016]. Available at: https://refugeereseach.net/rrn_node/humanitarian-development-nexus/ (дата звернення: 30.08.2020).
3. Hyndman J., Payne W., Jimenez Sh. The State of Private Refugee Sponsorship in Canada: Trends, Issues, and Impacts [RRN/CRS Policy Brief Submitted to the Government of Canada, December 2, 2016]. Available at: https://refugeereseach.net/rrn_node/private-refugee-sponsorship-in-canada/ (дата звернення: 30.08.2020).
4. Jabob, A. (2001). Les réfugiés au Québec, du discours à la réalité. *Service social*, 40(3), 68–81. doi: <https://doi.org/10.7202/706545ar>
5. Markusoff J., Stevenson V. Canada's failing refugee system is leaving thousands in limbo. Macleans Canada, January 10, 2018. Available at: <https://www.macleans.ca/news/canada/canadas-refugee-system-is-in-chaos/> (дата звернення: 30.08.2020).
6. Pearson P. Canada's Refugee Crisis. The complicated way we take in new Canadians January 23, 2020. Available at: <https://storymaps.arcgis.com/stories/ec96eaf06e9a46879a8d7f03df55e311> (дата звернення: 30.08.2020).

References:

1. Authier, Ph. Ottawa vows to work with Quebec to help alleviate refugee crisis. Montreal Gazette, April 19, 2018. Available at: <https://montrealgazette.com/news/quebec/come-here-and-look-after-it-quebec-demands-federal-help-with-asylum-seekers> (date of last access 30.08.2020).
2. Dunbar, K., & Milner, J. The Humanitarian-Development Nexus: Opportunities for Canadian Leadership [RRN/CRS Policy Brief Submitted to the Government of Canada, December 2, 2016]. Available at: https://refugeereseach.net/rrn_node/humanitarian-development-nexus/ (date of last access 30.08.2020).
3. Hyndman, J., Payne, W., & Jimenez, Sh. The State of Private Refugee Sponsorship in Canada: Trends, Issues, and Impacts [RRN/CRS Policy Brief Submitted to the Government of Canada, December 2, 2016]. Available at: https://refugeereseach.net/rrn_node/private-refugee-sponsorship-in-canada/ (date of last access 30.08.2020).
4. Jabob, A. (2001). Les réfugiés au Québec, du discours à la réalité. *Service social*, 40(3), 68–81. doi: <https://doi.org/10.7202/706545ar>
5. Markusoff, J., & Stevenson, V. Canada's failing refugee system is leaving thousands in limbo. Macleans Canada, January 10, 2018. Available at: <https://www.macleans.ca/news/canada/canadas-refugee-system-is-in-chaos/> (date of last access 30.08.2020).
6. Pearson, P. Canada's Refugee Crisis. The complicated way we take in new Canadians January 23, 2020. Available at: <https://storymaps.arcgis.com/stories/ec96eaf06e9a46879a8d7f03df55e311> (date of last access 30.08.2020).